

sebb alkotások értékeire. A klisék ez-
úttal kitűnően sikerültek. G—n.

Majthényi György : Aranymálinkó.
Regény. (Magyar regények 16. kötet.
Az Új Idők kiadása. 1932.) Majthényi
egyik szép verse, a *Garamparti este*,
így zárul: «S ma is, ma is szívemben
él, Míg messzejárok, hontalan: A vak
homály, a völgy, az est S örök szépsé-
ged, vad Garam!» Ez a garammenti
tájak s az azok varázsában eltöltött
ifjúság felé szállongó honvágy mele-
gíti át legújabb regényét. A háború
előtti magyar felvidék meghitt kör-
nyezetrajza teszi vonzóvá könyvének
lapjait, s az idézett garamparti vers-
nek Puskinra utaló melankóliája szí-
nezi előadását kis regényének, mely-
nek hőse nemhiába idézgeti olyan sű-
rűn az *Anyégin* lemondó lírájú szá-
kaszait.

Ez a főalak egy gyermekből fér-
fivá serdülő, csekély akaraterejű, zajgó
lelkiismeretű, könnyen kigyuló kép-
zelmű tanárjelölt, akit egy áhítatos
gyermekpajtáság gyökérszálain át
zsendülésnek induló első szerelemből
kiragad s a maga rabjává tesz egy
érett, megpróbáltatásából tépett ide-
gekkel szabadult, érkekek lázától fű-
tött s egyúttal anyáskodó ösztönök-
től is vezetett asszonynak hódító fel-
sőbbsege. A pajtászerelem, melynek
hősnője — az *Aranymálinkónak* becé-
zett, félig gyermek, törekeny kis ven-
dégglóslány — a regénynek címet
adott, valójában végiglen csak epizód
marad. Ez a szál a cselekmény szót-
tesében megszakad, Málíka szemünk
elől a regénynek már ötödik ívén el-
vész s nem is kerül elő, csak valahol
a tizenharmadikon. Közbul a vezető
szólam az asszonyé, ki Majthényi érdeklődését szemelláthatóan legjobban
leköti, írói becsvágyát és megöndjárt
legerősebben feszíti és foglalkoztatja.
Ez az ambíció és felelősségérző írói gond
általán komoly becslést érdemlő, ro-
konszenves vonása a szerzőnek. Re-

gényének kivált azok a mozzanatai,
mikben a történet egy-egy fordulóját
a lelkek mélyén titokban dolgozó in-
dítékok ingoványai fölött vezeti el —
minden céltudatosság mellett is disz-
krét fokozással — a jobbára finoman
s biztos érzékkel kicövekelte ritardan-
dókig: nemcsak gyakorlatra támasz-
kodó, hanem művészi sugallatot is
követő írói tehetségre vallanak.

Írói tehetségre, de — ami mind-
ebből múlhatatlanul kiviláglik — első-
sorban novellairói tehetségre. Való-
ban: ennek a regénynek legkiemel-
kedőbb értékei egytől-egyig novellista
értékek. Amilyen szerkezetbeli arány-
talanságok, lazaságok, néha bizony-
talanságok akadnak a regény egészé-
ben, olyan biztos formáló kézzel nyúl
az író a részlethez, ebben természetes
könnyedséggel exponál, gazdaságosan
rendezkedik el anyagával s a fejezet-
végen erős csomóba köti a szálakat.
A földolgek mellett még a távolabb
eső körülményekből, mellékesebb
fordulatokból és figurákból is kezében
jó novellai fellépítésű történetek ke-
rekednek. Gyuro és Ondrej meg a szép
Zuzka véres epizódja — mely pedig
a regénynek csak valóban mellékcsa-
pásán s ott is csak fel-felbukkanó
részletekben fejlődik ki — önmagá-
ban is megkapó, nagyerejű «havasi
történet» s a végén, mikor a sebét
eltitkoló gyilkos a község hiszékeny,
jólelkű népének szemeláttára áldozata
halálos ágyánál «részvéltátogatásra»
jelentkezik: az előadásnak szerény
eszköztelensége ellenére is (vagy ép-
pen annak következtében) szinte a
monumentalitásnak erejével nyugózi
le az olvasót. A jó novella minden
erényét mutatja akárhányszor még
egy-egy olyan, valóban *en miniature*
kidolgozott rajz is, aminő pl. Hlavay
plébános úr tapintatos diplomáciájáé
a nekikeseredett Oltó Sándor testi-
lelki elzülléssel fenyegető iszákosko-
dása körül. Regényének ezeket a gaz-
dag változatban felsorakozó mellék-

alakjait Majthényi nemcsak a szemével, hanem a szívével, érző és együtt-érező írói lélekbehatolással is ismeri, nemcsak mutogatja őket : a róluk odavetett vázlatos rajzzal, futólagos megszólaltatásukkal egész lényüknek rendszerint nyomban elevenére tapint.

A regény stílusa az író szándékait keresetlen könnyűséggel szolgálja, szárnyra és sodróbb lendületre olyankor kap, amikor a történet líraibb mozzanatokba torkollik. Ilyenkor Majthényi beszéde érezhetően meggazdagodik, a szubtilis iránt költeményeiből is kitetsző fogékonysága ezeken a fordulókön a regényírónak is természetes áradással adja tollára a művészileg hű vonásokat és a minden affektáció nélkül való finom árnyalatokat.

A lírikus Majthényi Györgyről egyik régi kritikusa már megírta, hogy az élményeket szinte legott *emlékek-ként* fogadja magába s legtermészetesebb közlési formája is : ily emléképek festegetése. Ez a jellemzés lényegében regényére is helytálló. Rá nézve ebből két elismerő megállapítás is levonható : hogy van saját egyénisége s hogy ahhoz a hűséget művészi becsület dolgának tekinti.

Rédey Tivadar.

Kunszery Gyula : Vegyéték és igyátok. Versek. Singer és Wolfner, 1932.

Fárasztó rezignáltsággal és fanyar élettágadással a kor fia énekel e versekben. A koré, amely riadt és bizonytalan és nincs benne az új alapokra helyezkedés akarása. Mikor nem volt bizonytalanság a világon? Mikor nem volt nyomor és elhagyatottság? Petőfi lukas bakancsban talpalta végig a hóval befűt utakat — és mégis énekelt. Petőfi nem lett fanyar és nem volt rezignált. Hogy higyjünk a költőnek, mikor maga is így énekel :

«Mire való a sok zengő sirám?
mért dalolok? — nem hallgat senkirám».

«Mikor az Ember új Krisztust eped,
nem köllenek a fáradt énekek».

(Mire való?)

Nem, a fáradt énekek valóban nem kellene. Tiszta és zengő ének kellene, amire mindenki felfigyel, ami a magábahullott világot reménységre tanítaná. És kellene, hogy a poéta ne féljen az utak porától s ne énekelje sötét kávéházsarokban :

«A tiszta légre tudóm már gyöngye,
feltöri lábam az út göröngye . . .»

(A város szomorúja.)

Valahol bennünk a hiba. Az életünkben, fanyarrá szürkült napjainkban s a hidegen fényes éjtszakában. «Még-marta lelkem valami méreg» — panasolja a költő.

Valaha a fájdalom szent forrás volt, amiből szépségek fakadtak, ma már legfeljebb egy keserű gesztus, bágyadt kézlegyintés. Ez nem elég. Így nem hihetünk az érzés őszinteségében s az a benyomásunk, hogy a költő maga sem gondolja komolyan. Bánata és fájdalma csak a versírás perceire felvett póz.

Egyébként a versek körülbelül négy csoportra oszthatók. Az első csoportba sorolhatjuk azokat a verseket, amelyeket a költő szavaival így jellemezhetünk :

« . . . van benne édes arany jóság
és sötétvörös fanyar átok . . .»

(Felajánlás.)

Sajnos, az utóbbi túlsúlyban s a színe inkább szürke. Attitűdje sokszor az ellentétek kihasználása, ami többször a mesterkéltség ízétől fanyar. Nagy csoportot alkotnak azok a versek, amelyekben szembeszökő reminiscenciákat ismerünk fel. Csak pár idézet is meggyőzhet az eredetről : «nótázó, csókos, boros ösök», «rossz szívem s fáradt gerincem», «ha rossz, mámoros